

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 12 stycznia 2021 r.

BADK.DPK.133.155.2020 MK

P10-92/20	Data wpływu petycji 25 sierpnia 2020 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 11 stycznia 2021 r.

CUDZOZIEMCY

TEMAT

**ROZSZERZENIE KATALOGU CUDZOZIEMCÓW-DZIECI
UPRAWNIONYCH DO UZYSKANIA ZEZWOLENIA
NA POBYT STAŁY W POLSCE**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany art. 195 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, celem rozszerzenia katalogu cudzoziemców-dzieci mogących ubiegać się o zezwolenie na pobyt stały w Polsce na czas nieoznaczony.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji wnosi o zmianę ustawy o cudzoziemcach w części dotyczącej praw cudzoziemców-dzieci. Proponuje, aby wszystkie dzieci cudzoziemca, również te które urodziły się przed uzyskaniem przez niego statusu rezydenta długoterminowego UE, mogły ubiegać się o zezwolenie na pobyt stały w Polsce.

Autor petycji, na swoim osobistym przykładzie przedstawia problem prawny dotyczący grupy cudzoziemców, którzy mieszkają w naszym kraju wraz z dziećmi, legalnie pracują i odprowadzają podatki.

Wnoszący petycję wraz z małżonką zostali zaproszeni do pracy w Polsce jako osoby z wysokimi kwalifikacjami, przyjechali wraz z dzieckiem urodzonym wcześniej na terytorium Ukrainy. Małżonkowie cudzoziemcy mający wkład w rozwój gospodarki i kultury naszego kraju, planują w przyszłości ubiegać się o status rezydenta długoterminowego UE. Jednak, niepokoi ich niepewny status dziecka, które zgodnie z obowiązującymi przepisami będzie mogło do czasu uzyskania pełnoletności ubiegać się jedynie o pozwolenie na pobyt czasowy w Polsce. Dziecko-cudzoziemiec uczęszcza do publicznego przedszkola, gdzie posługuje się na co dzień językiem polskim. Jego rodzice planują swoją przyszłość w Polsce, pragnąc aby ich potomek dorastał jako pełnoprawny członek polskiego społeczeństwa.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2020 r. poz. 35) w art. 195 stanowi, że zezwolenia na pobyt stały udziela się cudzoziemcowi na czas nieoznaczony, na jego wniosek, jeżeli:

1) jest dzieckiem cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE pozostającym pod jego władzą rodzicielską:

a) urodzonym po udzieleniu temu cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE lub

b) urodzonym w okresie ważności zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego temu

cudzoziemcowi lub w okresie pobytu tego cudzoziemca na terytorium Polski na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany albo w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy lub udzieleniem ochrony uzupełniającej, lub

2) jest dzieckiem obywatela polskiego pozostającym pod jego władzą rodzicielską, lub

3) jest osobą o polskim pochodzeniu i zamierza osiedlić się w Polsce na stałe, lub

4) pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z obywatelem polskim i pozostawał w tym związku małżeńskim przez co najmniej 3 lata przed dniem, w którym złożył wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, i bezpośrednio przed złożeniem tego wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 2 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim z tym obywatelem polskim lub w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych, lub

5) jest ofiarą handlu ludźmi w rozumieniu art. 115 § 22 Kodeksu karnego i:

a) przebywał na terytorium Polski bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały przez okres nie krótszy niż 1 rok na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy dla ofiar handlu ludźmi,

b) współpracował z organami ścigania w postępowaniu karnym w sprawie o przestępstwo, o którym mowa w art. 189a § 1 Kodeksu karnego,

c) ma uzasadnione obawy przed powrotem do państwa pochodzenia, lub

6) bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały przebywał nieprzerwanie na terytorium Polski przez okres nie krótszy niż:

a) 5 lat w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy, udzieleniem ochrony uzupełniającej lub na podstawie zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub

b) 10 lat na podstawie zgody na pobyt tolerowany udzielonej na podstawie art. 351 pkt 1 lub 3, lub

c) 4 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy i pracę udzielonego ze względu na cel, o którym mowa w art. 114 ust. 1a, i posiada źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu, lub

7) (uchylony),

8) udzielono mu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej azylu, lub

9) posiada ważną Kartę Polaka i zamierza osiedlić się w Polsce na stałe.

2. Do ustalenia polskiego pochodzenia osoby, o której mowa w ust. 1 pkt 3, stosuje się

przepisy art. 5 ust. 1 oraz odpowiednio przepisy art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o repatriacji.

2a. Do ustalenia, czy cudzoziemiec ubiegający się o udzielenie zezwolenia (z ust. 1), posiada dochód, określony w ust. 1 pkt 6 lit. c, stosuje się przepis art. 114 ust. 2.

3. Do okresów, o których mowa w ust. 1 pkt 6 lit. a lub b, cudzoziemcowi przebywającemu na terytorium Polski na podstawie nadanego statusu uchodźcy lub udzielonej ochrony uzupełniającej wlicza się okres jego pobytu na tym terytorium w toku postępowania w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej, nawet jeżeli przebywał w tym okresie w strzeżonym ośrodku lub w areszcie dla cudzoziemców.

4. Pobyt cudzoziemca na terytorium Polski stanowiący podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały uznaje się za nieprzerwany, jeżeli żadna z przerw w nim nie była dłuższa niż 6 miesięcy i wszystkie przerwy nie przekroczyły łącznie 10 miesięcy w okresach stanowiących podstawę do udzielenia mu zezwolenia na pobyt stały, chyba że przerwa była spowodowana:

1) wykonywaniem przez cudzoziemca obowiązków zawodowych lub świadczeniem przez niego pracy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umowy zawartej z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Polski, lub

2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka lub małoletnie dziecko, lub

3) szczególną sytuacją osobistą wymagającą obecności cudzoziemca poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i trwała nie dłużej niż 6 miesięcy, lub

4) wyjazdem poza terytorium Polski w celu odbycia praktyk lub uczestnictwa w zajęciach, przewidzianych w toku studiów w polskiej uczelni.

Zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną (art. 159 ust. 1 pkt 1) udziela się cudzoziemcowi, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1) przybywa na terytorium Polski lub przebywa na tym terytorium w celu połączenia się z rodziną i jest członkiem rodziny cudzoziemca zamieszkującego na terytorium Polski:

a) na podstawie zezwolenia na pobyt stały,

b) na podstawie zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE,

c) w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy,

d) w związku z udzieleniem mu ochrony uzupełniającej,

e) co najmniej przez okres 2 lat na podstawie kolejnych zezwoleń na pobyt czasowy, w tym bezpośrednio przed złożeniem wniosku o udzielenie mu zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny - na podstawie zezwolenia udzielonego mu na okres pobytu nie krótszy niż 1 rok,

f) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 ust. 1, lub wizej krajowej w celu prowadzenia badań naukowych lub prac rozwojowych,

g) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 151 b ust. 1,

h) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy w celu wykonywania pracy w zawodzie wymagającym wysokich kwalifikacji,

ha) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w celu wykonywania pracy w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa,

hb) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w celu mobilności długoterminowej pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż, w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa,

hc) na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy, określony w art. 186 ust. 1 pkt 7,

i) w związku z udzieleniem zgody na pobyt ze względów humanitarnych.

2) posiada:

a) ubezpieczenie zdrowotne w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych lub potwierdzenie pokrycia przez ubezpieczyciela kosztów leczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,

b) źródło stabilnego i regularnego dochodu wystarczającego na pokrycie kosztów utrzymania siebie i członków rodziny pozostających na jego utrzymaniu;

3) ma zapewnione na terytorium Polski miejsce zamieszkania.

2. Przepisów ust. 1 pkt 2 i 3 nie stosuje się do zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną udzielanego członkowi rodziny cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej, gdy wniosek o udzielenie mu tego zezwolenia został złożony przed upływem 6 miesięcy od dnia uzyskania statusu uchodźcy lub udzielenia ochrony uzupełniającej.

3. Za członka rodziny, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, uważa się:

1) osobę pozostającą z cudzoziemcem w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim;

2) małoletnie dziecko cudzoziemca i osoby pozostającej z nim w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim, w tym także dziecko przysposobione;

3) małoletnie dziecko cudzoziemca, w tym także dziecko przysposobione, pozostające na jego utrzymaniu, nad którym cudzoziemiec sprawuje faktycznie władzę rodzicielską;

4) małoletnie dziecko osoby, określonej w pkt 1, także dziecko przysposobione, pozostające na jej utrzymaniu, nad którym sprawuje ona faktycznie władzę rodzicielską.

4. Za członka rodziny małoletniego cudzoziemca, któremu nadano status uchodźcy lub udzielono ochrony uzupełniającej, przebywającego na terytorium Polski bez opieki, uważa się także jego wstępnego w linii prostej lub osobę pełnoletnią odpowiedzialną za małoletniego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. Prawo prywatne międzynarodowe (Dz.U. z 2015 r. poz. 1792) w art. 56 wskazuje, że prawo właściwe dla spraw z zakresu władzy rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem określa Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze w dniu 19 października 1996 r.

W przypadku zmiany zwykłego pobytu dziecka na pobyt w państwie niebędącym stroną konwencji, prawo tego państwa określa od chwili tej zmiany warunki stosowania środków podjętych w państwie dawnego zwykłego pobytu dziecka.

Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzona w Hadze dnia 19 października 1996 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 172, poz. 1158) w art. 1 ust. 1 pkt 1 stanowi, że niniejszy akt ma na celu: określenie państwa, którego organy są właściwe do podejmowania środków zmierzających do ochrony osoby lub majątku dziecka; określenie prawa właściwego, stosowanego przez te organy w wykonywaniu ich jurysdykcji; określenie prawa właściwego dla odpowiedzialności rodzicielskiej; zapewnienie uznania i wykonania środków ochrony we wszystkich Umawiających się Państwach; nawiązanie współpracy pomiędzy organami Umawiających się Państw niezbędnej do zrealizowania celów Konwencji.

Powstanie i ustanie odpowiedzialności rodzicielskiej z mocy prawa (art. 16), bez udziału organu sądowego lub administracyjnego podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka. Odpowiedzialność rodzicielska istniejąca według prawa państwa zwykłego pobytu dziecka trwa także po zmianie zwykłego pobytu dziecka na inne państwo.

Wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej (art. 17) podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka. W razie zmiany zwykłego pobytu dziecka, podlega prawu państwa nowego zwykłego pobytu.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 15 lutego 2018 r., sygn. akt II OSK 2478/16 zwrócił uwagę, że w przypadku prowadzenia postępowania o udzielenie zezwolenia na pobyt stały, wojewoda nie jest zobligowany do jego udzielenia w przypadku spełnienia przez cudzoziemca przesłanek wymienionych w art. 195 ustawy o cudzoziemcach.

NSA w wyroku stwierdził, że „Samo ustalenie przesłanek pozytywnych nie powoduje konieczności przyznania uprawnienia. Konieczne jest także ustalenie, że nie ma przeciwwskazań do jego przyznania.”

INFORMACJE DODATKOWE:

Zgodnie z wolą ustawodawcy, o zezwolenie na pobyt stały mogą ubiegać się cudzoziemcy, których podstawowym celem pobytu w Polsce nie są względy ekonomiczne. Uprawnienie to przysługuje: małżonkom obywateli polskich; osobom posiadającym polskie pochodzenie; dzieciom osób, które posiadają już w Polsce zezwolenie na pobyt stały lub pobyt rezydenta długoterminowego UE; azylantom; uchodźcom czy też ofiarom handlu ludźmi. Pozostali cudzoziemcy, którzy chcą zostać w Polsce na stałe, a przebywali w Polsce w związku z wykonywaniem pracy przez okres co najmniej 5 lat, mogą ubiegać się o zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE.

Małoletni cudzoziemiec może uzyskać zezwolenie na pobyt stały, jedynie wtedy gdy jego rodzic posiada nad nim władzę rodzicielską. Zgodnie z Konwencją Haską z 1996 roku, pojęcie władzy rodzicielskiej jest tożsame z pojęciem odpowiedzialności rodzicielskiej, a powstanie i ustanie odpowiedzialności rodzicielskiej z mocy prawa podlega prawu państwa zwykłego pobytu dziecka. Przy ustalaniu zwykłego pobytu dziecka każdorazowo uwzględniane są czynności faktyczne dotyczące: czasu trwania i legalności pobytu, uczęszczanie do szkoły, znajomość języka, więzi o charakterze rodzinnym i społecznym.

Dodatkowo, zezwolenie na pobyt stały dla cudzoziemca-dziecka jest związane ze sposobem legalizacji pobytu cudzoziemca-rodzica, który zgodnie z wolą ustawodawcy powinien posiadać zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Za wystarczające uznaje się, by małoletni cudzoziemiec urodził się w chwili gdy jego rodzic przebywał w Polsce legalnie (na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy lub udzieleniem ochrony uzupełniającej).

Śmierć rodzica małego dziecka nie stanowi przesłanki obligatoryjnej odmowy udzielenia małoletniemu cudzoziemcowi kolejnego zezwolenia na pobyt czasowy gdy jest on członkiem rodziny polskiego obywatela. W tym przypadku ważny interes może polegać na istnieniu więzi z innymi członkami rodziny przebywającymi w Polsce. Małoletni cudzoziemiec może być też w trakcie kontynuacji nauki i z okoliczności faktycznych może wynikać, że ukończenie danego etapu edukacyjnego na terytorium Polski jest niezbędne. W przywołanych okolicznościach zezwolenie może być wydane tylko raz i maksymalnie na okres 3 lat.

W orzecznictwie sądowo-administracyjnym dominuje pogląd, że nielegalny pobyt cudzoziemca-dziecka na terytorium Polski nie może być przesłanką odmowy wszczęcia postępowania w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały wobec małoletniego pod warunkiem, że został urodzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a jego rodzic posiada zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE. Nielegalny pobyt nie będzie także przeszkodą do wszczęcia postępowania w przypadku dziecka obywatela polskiego, które pozostaje pod władzą rodzicielską tego obywatela.

Status cudzoziemca-rezydenta długoterminowego UE określa dyrektywa Rady 2003/109/WE z 25.11.2003 r. dotycząca statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi. Cudzoziemiec, który posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE może w Polsce pracować oraz prowadzić działalność gospodarczą na równych zasadach z obywatelami polskimi. Członkowie rodzin cudzoziemców-rezydentów długoterminowych UE posiadają uprawnienie do uzyskania zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia z rodziną. Rezydentom przysługuje prawo do świadczeń z opieki społecznej, mogą stać się właścicielami lub wieczystymi użytkownikami nieruchomości bez konieczności uzyskania zezwolenia, jeżeli zamieszkują w Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej 5 lat od udzielenia zezwolenia na pobyt. Zatem, położenie prawne rezydenta długoterminowego UE różni się od statusu obywatela polskiego wyłącznie brakiem uprawnień politycznych.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz